

List izhaja vsak petek

in velja s poštnino vred in v Gorici domu poslan: za celo leto 3 gold., za pol leta 1 gold. 50 sold., za četrta leta 80 sold.— Za ude nar. - polit. društva „GORICA“ je cena določena, kakor za druge naročnike. Posamezni listi se prodajajo po 6 sold. v tiskarni.

GLAS

Naročnina in dopisi

naj se blagovoljno pošiljajo opravištvu v nunskih ulicah v tiskarno Karol Malling-ovo. Vse pošiljatve naj se frankujejo. Rokopisi se ne vračajo. Oznanila se sprejemajo. Plača se za navadno vrstico; če se naznanilo samo enkrat natiane, 8 sold., če dvakrat, 12 sold., če trikrat, 15 soldov.

Bomo prišli na Goriškem k spravi med Slovenci?

Malo nade, ako bi bile izjave nekega časnika merodajne. — K sreči ne bo oni časnik, kolikor mi mišljenje Slovencev na Goriškem poznamo, merodajen; ako pa vendar, potem zakrij, Slovenija mila, svoj obraz ter žaluj nad svojimi trmastimi otroci!

„Glas“ ni le letos povdarjal potrebo, da se Goriški Slovenci zedinimo. Kdor je redno naš list čital, bo vedel, da je to v preteklih letih pri vsaki priložnosti povdarjal. Letos pa je k temu vabil v vsakem listu, več ali manj. Sili ga k temu vsaki dan rastajoča nevarnost, ki žuga Sloveniji, da razkosana in, žali Bog, izdajalsko prodana, ne pogine pod črnimi, ker grdimi nakani, ki jej prežijo od vseh strani. Srčnost mu daja začetek spoznanja in med-sobnega porazumljenja Štajarskih in Krajskih Slovencev, ki obeta Sloveniji po temni, oblačni noči jasneje dneve. Spodbujajo ga privatne izjave in želje, ki so prišle od veljavnih mož nasprotne strani. Veselilo nas je tudi videti, da je naš klic po spravi ravno te može osebno še bolj nam približal. Zato smo tudi silili h kaki izjavi na nasprotni strani. Zgodilo se je, pa kako? Nasprotni list piše, potem ko je na njemu lasten načten konservativno stranko osmešiti skušal: „Mi smo večkratov povedali, da

smo za mir, kolikor je potreben, da radi skupno delamo tam, kder je nevarnost, da propademo nasproti sovražniku našega naroda; a ta mir hočimo na zdravi in pametni podlagi“. Ali, kakor bi se bili zbal, da so predaleč šli, pristavijo: „Mi se ne vdamo in nečemo zatjiti svojih svobodnjaških principov, kateri so vkoreninjeni v naših srcih in katere bomo zmerom hranili in branili.“

Da, da! mi vemo, da se Vaša trma ne vda, da ne zatajete „svobodnjaških“ — pač pa svobodnih — principov, naj tudi slovenski narod krvavi na vseh udih, da se le Vaša trma zgodi. Vaša, ki imate oni list v rokah. Vemo tudi, „koliko za mir, če je potreben, koliko skupno delate, kder je nevarnost“, n. pr. pri zadnjih volitvah v državni zbor. Vemo, da imate marsiktere v svojih zanjkah, ki tajnih Vaših dotik ne pozna. Vse drugače pa mislijo možje Vaše stranke, ki, sicer od sedanjega liberalizma nekako oмотjeni, vendar živo občutijo krvaveče rane svojega naroda, ker niso se znebili resnično svobodnih načel, kakor Vi. Ti možje so nam porok boljše prihodnosti za Goriške Slovence. Naš klic po spravi je bil odmev našega srca, pa tudi onih želj, koje so nam blagovolili izraziti oni veljavni možje Vaše stranke. Dotih le bile so naše besede prav za prav obrnjene. In padle niso na trda tla. Nadejamo se, da ni ravno tako daleč do tega,

da si stranki očitno roke k spravi ponudite. Vaš odgovor smatramo le kot Vaš, ki imate list v rokah, ne pa kot cele nasprotne stranke. Kar Vas zadeva, dvomimo močno, kolikor mi vemo, ali bi možje naše stranke se z Vami v pogovor glede porazumljenja spustili. Zgodilo se je to že dvakrat. S kakim vspehom, je dobro znano, kakor tudi, kdo je tega kriv. Ni jih več volja, le poskusiti to z Vami. — To, in še nekaj drugega, je tudi vzrok, da se nam nevedno zdi, oporekati zlobnim trditvam v navedenem članku. Le to zabilježimo za danes, da Vi naše delovanje imenujete „Geschäft.“ Sili nas pero močno, da zapišemo o nekem znanem „Geschäftu“ par besed, ki so o svojem času zastale bile. Pa to bomo storili, če bo treba, kakor pravite „zadnje karto igrati.“ Za danes to le zabilježimo.

Obrnemo se pa danes do rodoljubov obeh strank, ki pošteno mislijo se svojim nesrečnim narodom: Zberite iz svoje srede nekatere veljavne može, ki uživajo zaupanje obeh strank, da stopijo med seboj v pogovor. Zberite pa take, da ložeje k porazumu pridemo, ki niso bili pri med-sobni borbi v Drugod prvi vrsti. Da so le razumni in poštenjaki. po Slovenskem si ste stranki že v pogovoru. Ali hočemo zadnji biti na Goriškem? Roko na srce, rodoljubi, ali tužni stan Slovenije ne kaže že na zadnji čas, da se porazumejete. Poskusite rodoljubi!

LISTEK.

0 cerkveni glasbi.

(Dalje).

Po epistelu poje v Ratisboni pevski zbor Graduale dotičnega praznika ali pa nedelje in potem Allelujo z verziklom ali v gregorijanski ali v figuralni muziki, ako se namreč kaka figurirana kompozicija s predpisanim liturgičnim tekstom nahaja.

Kompozicija z nemškim tekstom se nikoli ne producira, ker je sacra Congregatio Rituum v Rimu na večkratno popraševanje le negativno odgovorila Kako se ta ukaz pri mnogih cerkvah spolnuje? Koliko se ozira na zapopadek tekstov? Ali se ne sliši p. o praznikih Gospodovih Ave Maria, in druge enake Marijine pesni, in o praznikih Marijinih pesni za god kacega marternika ali spoznovalca? Po duhovnovem „credo“ začne kor zopet s „Patrem omnipotentem“. Credo je oni del velike maše, pri katerem moderni komponisti navadno vso svojo umetnost dramatizovanja razvijajo.

Do „Et incarnatus“ muzika večji del recitira, kakor da bi hoteli skladatelji vero „zmoliti,“ potem pa predstavlja po njih mnenji, mehke, nežne „Et incarnatus“ rojstvo Zveličarjevo,

temu sledi „Crucifixus“ prav žalostna „cvileča“ scena, eine Art „Wolfschluchtszenne,“ kder skladatelj vse mogoče križe in dissonance porabi — in konečno pride kakošenkrat še bobnenje in gromenje pavek (potres)! Potem se pa radost zaradi Zveličarjevega vstajenja z vso mogočo uporabo muzikalčnih efektov izraziti hoče, in ko pride po vsi tej komediji „Amen,“ bi pazljivi, občutljivi poslušalec mislil: „Sedaj bode zapel zvonček,“ ali dobro pomni, n: oni zvonec, s katerim služabnik pri altari zvonil, nego zvonec, ki pri kaki teatralični predstavi vzdignjenje zagrinjala naznanuje. Vprašam, ali je ono pretirano, ekscesivno dramatizovanje pri „Credo“ na pravem mestu? Ali ni velikoveč skladateljeva naloga, da se tekst pravilno in lepo recitira? Ali ima muzika pri „veri“ molečemu kristjanu dramo predstavljati, ali pa mora muzika s celebrantom bi rekel vero moliti?

Ce je zadnje njega naloga, ker mora duhoven in kor eno celoto učiniti, po tem je gotovo ekscesivno dramatiziranje tako neprimerno, kakor bi bilo, ako bi spred pri altari mašnik vero tako deklamoval, kakor bi s kacega čitalničnega odra ljudstvu kako zgodbo pripovedoval. Čujmo, kaj pravi Fr. Witt v svoji Music. sacra (4. l. št. 7.) o tej stvari in sploh o ravnanji s tekstom: „Das grosse Prinzip der echten Kir-

chenmusik muss das der einfach richtigen Textes-Rezitation sein, wie es laut erbrachtem Erweise die Kirche durch ihre ganze Gesetzgebung ausgesprochen hat, und diesem Prinzipie müssen sich alle Mittel der Kunst unterordnen. Nun wird man „Quantus tremor“ im Choral anders deklamieren, als „Salva me“, weil andere Worte, anderer Ausdruck.“

Ali v modernih delih se malo mara, da bi se tekst deklamoval. Tekst se ne ilustrira in spremlja z glasovi, nego je predmet (substrat), da skladatelj svoje* refleksije o njem izgovori, zatorej se pri kaki tekstovi besedi po volji t. j. kolikor skladatelj potrebuje, postane, da svojo unetnomisel o tekstu izgovori, in se ne deklamuje zapored.

Kar tukaj Witt o „Dies irae“ opomeni, velja tudi o „veri“. Obeh pregreškov, tukaj karanih: dramatizovanje in iz tega sledeče neslano ponavljanje teksta v novejših kompozicijah — se oni komponisti, katerih dela v Ratisboni predstavljajo, ogibljejo.

Tudi tam ne steče credo — monotonno,*)

*) Kak „unfug“ je dostokrat na deželi, naj zadostuje to-le: V nekem kraju v Brdih pojo credo po revolucionarni italijanski pesni, — V gorah pojo v neki vikarijatski cerkvi „tantum ergo“ po „vizi“ tiha luna. Naj jo vrežejo še po „naglo bratje“.

Dopisi.

V Gorici, 23. febr. — (Beseda — „Časnikarstvo“ in dopis.) Čitalnična „beseda“ pretečeno nedeljo bila je precej dobro obiskovana, med drugimi dali so svoj kontingent tudi gg. slušatelji-pripravniki. Tu se mi zdi vredno staviti vprašanje, kako je to, da pripravniki smejo besede obiskovati, gimnazijalci in realci pa ne? Po mojih mislih naj bi obojni prav vrlo obiskovali šolo, knjižnico in svoj studirzimmer, to je za dijake potrebno; ako pa vendar eni ne smejo besed obiskovati kako da drugi smejo, in ako ti smejo, zakaj bi tudi prvi ne? Očitno je, da so nove šolske postave popolnoma! To med oklepi. Beseda je bila sploh všeč, posebno zadnja pesen, ki se je morala ponoviti. Pevcem se je nekaj človeškega pripetilo — tenorista ni bilo, enega je zadrževala burja, drugega očetova smrt. Škoda, da se je to pripetilo ravno zdaj. Mesto pevskih zborov čuli smo prav spretno igranje na glasoviru. Splošna pohvala je donela obema igralkama.

Kar se tiče iger, je že navada, da se posebno ostro ne kritikujejo, ker igralci in igralke le iz prijaznosti sodelujejo. Vendar naj tu svoje misli zapišem glede dramatičnega prizora „Kita“ in šaloigre „v spanji“. Misel prve je sedanjemu času vzeta, igralo se je prav dobro, kak izraz bi se bil dal nadomestiti z boljšim, in „b a š“-ov je bilo malo preveč. Druga igra bi bila dobro igrana, ko bi bili igralci malo več — študirali. Šepetalec preveč trpi. Sploh je bilo občinstvo zadovoljno. — Moj dopis v predzadnjem listu dobil je odgovor. Veseli me, da tudi nasprotnik to priznava, kar sem jaz trdil, da na kmetijski šoli profesorji niso lenuhi; dosegel sem, kar sem želel.

„Casnikarstvo“ je pa napis vvodnega članka zadnje „Soče“, v katerem pisalec na dolgo in široko mlati slamo, ktera je že zdavno prazna. Ni sicer moja naloga tu odgovarjati, ali smešno se mi zdi, če na našo adresu zapišejo: „primite t a t ú!“ in če sebi prilastujejo požrtvovalnost in ljubezen do naroda! Tudi jaz e n e g a ne razumem, „da jih nij sram pred svetom“. Če nekterim vest n i č ne očita, je žalostno dovolj in če ste bojazen virgli na stran, stavili ste pred-

občutki se menjajo tudi v tamošnjih kompozicijah, ali o ekscesivnem dramtizovanju ni sledu. Ali opazujmo si „credo“ naših starih skladateljev bolj natančno. Pri „Et incarnatus“ do besed „homo factus est“, je muzika bolj enakocasna priprosta. Kaj je vzrok temu? Nij dramtizovanje, nego to, da se muzika ozira na liturgično dejanje pri altariji, in to je glavna prednost te vrste muzike. Pri nekaterih besedah se morajo celebrant, dijakon in subdijakon odkriti, glavo ukloniti in drugi služabniki morajo poklekiniti. Ako se hoče muzika z tem dejanjem vjemati, mora se muzika pri teh besedah bolje odlikovati ali skazati se (hervortretten) in dalje ne sme biti niti predolga, ali pa da bi tekst ponavljala; kajti pri prvem primerljeji bi poklekneju brže in neposredno sledilo vstajanje od altarija, pri zadnjem pa bi liturgično dejanje predolgo trpelo. Tako se ozirajo omenjene kompozicije na liturgična dejanja povsod, kder je tako dejanje predpisano, bodi si priklonjenje ali pa poklekovanje p. „adoramus te“ pri Gloriji; „Gratias agimus,“ „suscipe,“ „Jesu Christe.“ itd. itd.

znost na njeno mesto. Kar se tiče „junakov“, lahko bi tudi jaz kaj zalježil o možu (?) liberalne stranke, pa osebnosti so preveč ostudne in vsak naj sam gleda, da ride se svojo vestjo — če še ne spi — in z Boom na čisto. Očitno pa kaže ta članek, da mramo hoditi vsak svojo pot in delati. Iz sadu o občinstvo spoznalo, kje je laž, kje resnica.

Od gorenje Soče 23. febr. — Nenevadna je letošnja zima. Iraz i snega nam daja, kakor ga uže davnej niso imeli. Prejšni ni še skopnel a pretečeni petek i saboto smo ga zopet dobili za dva čevlja na debelo od Predela do Tomina. Tudi boleznj posebno otroške so v tej zimi tirjale nenavadno vliko žrtev. Ko bi mi bile mrtvaške knjige odrte, mogel bi s številkami dokazati, da so nekatere občine i cele fare v pretečenem letu imee več mrličev, nego v zadnjem strašnej koleri. I otroške boleznj se še niso povsod polegale, zdaj pa dela še steklina šum i strah tu okoli. V Tominu je pred nekaj dnevi pes stekline poginil. Ker je nekaj dni okoli lažil, je morda več družih ostrupil; tedaj so Tominci morali na povelje sl. županstva vse pse postreliti. Da se to ni dovršilo brez besedi i nasprotovanja, je umljivo, še s c. k. glavarstvom je zarad tega županstvo prišlo v nasprotje i besedovanje. Zarad varnosti imajo tudi druge občine ostro zapoved vse pse zapreti pred ljudmi i živino.

Gospod goriški sodelavec „Soče“ še vedno trdi, da jaz „Kmetovalca“ hočem sumičiti.

Gospodine! vi morate uže imeti temu poseben vzrok, kajti navadni ljudje imajo drugačen pojem o sumičenju. Vi meni oporekate, a komu je vaše besedovanje dokaz, ne vem. Tudi zagotovljate pojasnila, če imam še kaj vprašati. No! pa povejte, ker ima „K.“ biti neodvisen list i brez vseh stranskih namer, i se le zato daje naročnikom „Soče“ cenejše, da bi se po vsej Sloveniji bolj razširil edino le v prid gospodarskega napredka; zakaj se v ta lepi namen (da ne omenim „Novice“, ki so gotovo bolj razširjene po vsej Sloveniji, nego Soča) naročnikom „Sl. Naroda“ ne daje ceneje? Vsaj sami priznate, da „Sl. N.“ je vseslovenski list, a „S.“ le krajen; toliko več, ker je prav za prav organ društva: „Soča“. Premislite to i potem se spomnite še

Pojdimo sedaj k offertoriju. Ta ima v Ratisboni vedno oni liturgičen tekst, ki je za dotične praznike in nedelje predpisan. Se ve, da se ne dobi za vse praznike in nedelje cerkvenega leta figuriranih kompozicij s predpisanim tekstom, ali v gregorjanskem petji so Introitus, Graduale, Offertorij in Communio za celo leto komponirani.

Ako se torej ne dobi v Ratisboni figuriranih kompozicij s predpisanim tekstom, pojó gregorjansko. Ako bi pa hoteli p. zarad velicega praznika — večglasno v figurirani muziki peti, se vzame prej offertorij s predpisanim tekstom gregorjansko, in po tem sledé večglasne kompozicije. Ali pomniti je treba, da mora biti tekst zadnjih kompozicij: 1) latinsk, 2) liturgičen t. j. da se ga kje v liturgiji rabi. 3) prazniku primeren.

Ako bi se n. pr. za binkošti ne dobivala primerna večglasna kompozicija s tekstom offertorijevim „Confirma hoc Deus,“ nasprotno pa bi se nahajal kak krasen motet s tekstom: „Dum compleretur“, katerega cerkev tudi o binkoštih rabi, ako ravno ne pri offertoriji, se tedaj poje

enkrat prilike v zadnjem mojem dopisu „od gorenje Soče“.

Pa vi, gospod dopisnik „Soče“ si mislite: „od gorenje Soče (hm!)“.

Gospodine! prosim pazite, da vas ta „(hm!)“ v zvezi z vsem vašim dopisom v zadnjem „S.“ ne zapelje v sumničenje kake nedolžne osebe, katera ni v nikakoršnej drugej zvezi z dopisi „od gorenje Soče“, nego vi; namreč, da je morda bere tiskane v „Glasu“. Za „G.“ je po vsem odgovoren njegov odgovorni urednik, ali, če je vam več na osebah, nego na stvari, i če vaš „(hm!)“ itd. cika na kakega vaših „prijateljev“ ali kaj — nečem, da bi se zarad mene kdo po nedolžnem sumničil; ter slavno uredništvo „Glasa“ pooblastujem, da, če mu naznanite, da merite na kako takih oseb, vam imenuje moje ime. Ne mislite, da „Glas“ tako kuje svoje dopise, kakor imajo navado nekateri listi — v uredništvu. Z Bogom!

Ogled.

Avstrija. V veliki pravdi Ofenheim-ovi, ktera bi morala že končana biti, prigodilo se je, da je sodnije predsednik Wittman, ko je na kratko pojasnoval celo obravnavo porotnikom, padel v nezavest. Slabo mu je prišlo in seja in konec pravde se je moral odložiti. Vzrok temu dogodku je iskati v težavnem poslu predsednikovem in kakor listi poročajo, v nekem pismu, ktero je Wittmanu poslal najviše sodnije predsednik Hein, bivši minister. V tem pismu graja Hein sodnijskega predsednika, da je premalo zavračal postopanje zatoženca Ofenheima in njegovega zagovornika Nenda-o. Vsakako je obžalovati, da se konec pravde po tej poti toliko zakasni, da občinstvo toliko časa čakati mora na izid, ki bo ali opravičil Ofenheim-ovo dejanje in z njim še toliko drugih sleparij, ali pokopal, ves sedanji vladni sistem. V državnem zboru so nekteri poslanci vlado-ministra Glaserja vprašali, kaj je na vsem tem resničnega, a minister jim je dal še tisti dan odgovor, kterege so si poslanci lahko tolmačili, kakor so si ga hoteli, časnik pa ne sme svo-

„Confirma“ gregorjansko, in potem sledi večglasna kompozicija „Dum compleretur“. Nij se treba bati, da bi se takó duhovnovno opravilo nesposodno zadrževalo, kajti prave cerkvene kompozicije, kakor je v Ratisboni predstavljajo, nijso tako nadolgo (spletene) osnovane, kakor naše na sežnje dolge arije.

Poglejmo še druge dele sv. maše. V Ratisboni je Sanctus hvalna pesen, vredna trojedinega Boga, v začetku navadno kontrapunktična, glasovi kličejo bi rekel od vseh strani „svet“ dokler se pri „Dominus Deus“ ali pa pri „Pleni“ resnobno in slovesno ne združijo. To je strašansko razloček od naših modernih kompozicij, v katerih tu navadno bobnanje pavek in vsakovrsten vrisk trobent nastopi, kakor pri kaceem vojaškem „Zapfenstreichu“. V oni muziki „hosanna“ nij kako neprimerno rajanje in navadno nij predolga, tako da pri najslavesnejšem trenutku cele liturgije ona od cerkve zaželena tišina vlada.

(Dalje.)

jih opazek delati, sicer ga bralci ne dobijo, ampak policija.

Presvetli cesar bil je pretečene dni v Peštu, da se mesto odstopivšega ministerstva druga vlada imenuje. Do sedaj ni še nič gotovega, akoravno so razne stranke imele dogovore za porazumljenje. Cesar je več odličnih voditeljev zaslišal, določil pa ni še nič. Splošno mnenje je, da je pred vsem potrebno, da se levica in desnica združite, potem zna priti ministerstvo Szlavytisza na krmilo, ako se pa to ne zgodi, bo še nekaj časa Bitto gospodaril, in naredi prostor Sennyey-u.

Zunanje države. Na Pruskem zopet žuga Bismark se svojim odstopom. Njegovi „svinjarji“ t. j. plačani vladni listi to zadego na več načinov pojasnujejo. Eni trdijo, da mu je zdravnik svetoval, naj popusti javno delalno življenje ako hoče še kakih 20 let živeti, drugi pa zopet naznanjajo, da je Bismark že dayno sklenil s 60tim letom v pokoj se podati. Najbrže pa ima železni mož zopet kake namene, katerih drugače izpeljati ne more, nego da prej ljudi z boleznijo in z odstopom moti. Tudi Napoleon je tako delal. — Na Španjskem Karlisti vedno napredujejo. Mesto Bilbao je zopet obdano s kraljevimi vojščaki in pričakuje se novega boja. Alfonsov vladno so sicer priznale razne vlade, le poslanec nemškega cesarstva ni še izročil svojih dokumentov. To ni brez uzroka, kakor tudi to, da „Neue fr. Presse“ ponehuje Alfonsovo vladno in njega samega zagovarjati in braniti.

Nedeljski pogovori.

(Dalje.)

Učitelj. Poleg omenjenega gnoja imamo tudi še ovčji gnoj. On je suh, ima le malo mokrote v sebi, zatoraj se mora skrbeti za njegovo obdelovanje ravno tako, kakor za konjski gnoj. Pa še nek drugi gnoj je prav velike vrednosti za kmetijstvo, in velikokrat se nahaja v gospodarstvu. Golobjek je. On je jako močan, in se posebno rabi v vrtih. Po tem gnoju se rastline hitro razvijajo in krepko rastejo. V nekterih krajih je ta gnoj celo drag. Na Holandskem tobaku s tem gnojem gnojé.

Župan. Poznal sem gospodinjo, ki je vsako spomlad nabrala golobjeka, djala ga je v kako veliko posodo, in nalila vode na-nj. Zvečer je potem s to vodo, ko je bil golobjek raztopljen, polivala vrt. Moram reči, naj lepšo zelenjavo je imela ona, in veliko je dobila denarja za njo.

Učitelj. Ta gospodinja je razumela stvar, in tako bi morala vsaka dobra gospodinja storiti.

Jurče. Meni je pa zadnjič kazal v mestu nek gospod gnoj, ki ga je dobil iz Angleškega. Rekel mi je, da je prav dober, samo nekoliko drag je. Pravi, da tudi tisti gnoj je le iz ptičjih odpadkov. Imenoval ga je z imenom, ali jaz sem to čudno ime pozabil.

Učitelj. Tisti gnoj se imenuje guano, in se nahaja na otokih peruanskih, (Peru). Ima veliko lahko raztopljive fosforove kisline v sebi, in je zato zelo imeniten in dober gnoj za rastline. Ako se nekoliko guana raztopi v vodi, in se s to raztopljino polivajo rastline, počnejo prav hitro rasti in postanejo krepke.

Jože. Glejte no, toliko golobov imam,

in še nikdar nisem golobjaka izpraznil in očistil. Vrt imam, zelenjavo pridelujem, pa človek ne ve, kako si pomagati. Precej, ko pridem domov, hočem pogledati, koliko da je onega čvrstega gnoja, in spravil ga bom za vrt.

Učitelj. Gotovo bo tudi v vašem golobjaku lepa vrednost v gnoju. Vidite dragi možje, zopet nov uzrok, zakaj vam toliko gnoja pomanjkuje. Kar sem pa rekel o golobjeku, ravno to velja tudi o gnoju, kojega nam dajo kure. Treba je tudi kokoši nekoliko bolj skupaj zapirati, da ne gre toliko naj boljšega gnoja po nepotrebnem v zgubo.

Imamo pa še mnoge drugih tvarin, ki so zelo sposobne za gnojenje. Med te spadajo posebno kosti. One se danes celo kupujejo, pripravljajo, posuše, potem se stolčejo ali zmelejo, in dajo nam naj boljši gnoj. Ves tisti denar, ki ga gospodinja za kosti dobi, upotrebi naj se za nakup koščene moke, in z njo gnoji naj se zelju in drugim rastlinam, in dohodki iz vrta bodo se zdatno pomnožili.

Tudi kri je velike vrednosti za gnojenje, ako se pomeša z vodo, in priliva rastlinam. Naj boljše pa je, ako se kri vrže v gnojnico, da z gnojnico vred dobro zavre in pogrije.

Tudi odpadki od mrtvih žival so vrlo dober gnoj. Ako se pomešajo nekoliko z zemljo, dajo nam naj boljši mešanec. Ravno tako dobra je tudi dlaka, rogovje od živine, kar se dobiva pri usnjarjih.

Jože. Vse sem dobro razumel, samo to se mi ne zdi popolnoma primerno, da bi si moral kmet za gnojenje dobre tvarine v mestu ali od drugod naročevati.

Učitelj. Vi imate prav. Vsak kmet mora skrbeti, da si doma naredi dovolj gnoja za svoje gospodarstvo, ako ga pa za nizko ceno v mestu dobiti zamore, gotovo ga bode vsak rad vzela.

Župan. Ravno prav, da vem, kako veliko vrednost ima kri in drugi živinski odpadki. Moj brat je v mestu mesar, ki pa večidel živinske krvi in drugih odpadkov naravnost v potok zmeče. V kratkem ga hočem iti obiskat in prosit, naj mi vse odpadke zaklane živine hrani v jami; pri priliki je bom odpeljal na svoje posestvo in v denar spremenil. Tako smo se naučili iz gnoja denar delati. Lepa hvala vam gospod učitelj. (Dalje.)

Domače stvari.

(Umrl) je 18 t. m. v malem semenišči Anton Marinič, iz Gonjač pri Šmartnem (v Berdih) sedmošolec. Bolezen je bila osicer kratka, a silna, in jeni nasledki res žalostni, prežalostni. Za malo, toda rastočo oteklino na obrazu je osemnajstletnemu mladeniču v krepkih mladostnih prsih utripljajoče srce nehalo biti — za večne čase. Človek se skoro nehoté spominja nazora starih Grekov i Rimljanov o smrti, vsled kojega Avrora mladost, ljubeča jo, odpelje iz objemov živečih. Tako naglo od sveta se poslovil je bil izmed najzmožnejših i najizvrstnejših dijakov, ter vsled tega kakor tudi zaradi lepe, vzgledne nravi obče čislani i priljubljen. — Sprevod je bil drugi den o petih i kljub neugodnemu vremenu lep, déjal bi sijajen i reden. Udeležil se ga je ves gymnaziji mnogo bogoslovcev, da bi umrlemu posleduje štovanje, zadnjo ljubav stvorili.

V mrličnici, kamor so truplo položili, bilo je marsikomu oko rosnato. Ginljiva nadgrobnica,

katero so umrlemu tovariši zapeli, i hripav ječec glas nesrečnega očeta, slednjič jemajočega slovo od sina, ki ne sliši več jegovega joka, ne vidi jegovih bolestij — oboje je okolo stoječe ganilo, pretreslo, pobilo. — Ubogi oča, kako urno je stisnil vrv osodepolnega zvončeka v mrzle sinove roke, v slepem, goljufnem upu, da mu morda sopet oživi. Oh nij vedel, da pred njim leži mrtvo, neobčutljivo telo, kojemu je duša uže vzletela v nebesa v naročje vsemogočnega Očeta! Nij mislil, da uže gleda duša iz onega kraja doli na še po minljivem svetu tavajoče sorodne v duhu i krvi, ter da ne more razumeti, zakaj se jočemo po zemeljski cvetici, kojoj je Bog le utrgal, da bi si jo ljubeč na svoje prsi pritisnil.

Naj Te, umrli tovariš, obseva večni, sladki mir!

(Duhorske spremenbe). — Umrl je 18 t. m. visoko častiti g. Martin Juvančič, župnik-dekan v Ločniku, častni kanonik itd. itd. Farni oskrbni postal je tamošnji l. kaplan g. Jožef Kavčič in fara je razpisana do 1. aprila. — Umrl je tudi č. g. Janez Leban, kurat na Bačah 22. t. m. po kratki boleznii. Č. g. Anton Cerv je postal začasni provisor izpraznjene kuracije, ki je razpisana do 30. marca.

(Za spominke dr. Hrasta) daruje g. Andr. Kravanja, kapl. v Biljani 1 gl. — Jušič duh. pri sv. Jvanu 1.50 gl.

(Previšeni nadškof) bodo v nedeljo 28. v mašnika posvetili g. četrtoletnika Fr. Červa, ki bo imel novo mašo sredpostno nedeljo na Št. Viški gori.

(„Sv. Veliki Teden“ itd.), ki ga je spisal g. prof. verstva Andrej Marušič, prišel je lansko leto za mnoge prepozno na svetlo. Tudi ni bilo mogoče razposlati ga po vseh slovenskih mestih. Letos se dobiva povsod, kakor kaže oznanilo v našem današnjem listu. — Kako je g. pisatelj s temi bukvami vernim Slovencem ustregel, povdarjali so lani, razen „Glasa“, časnik „Novice“, „Danica“, „Slovenski Gospodar“. Nekaj tiskarnih pomot je letos na zadnji strani pisatelj popravil. Lanski kupci dobivajo poprave v posebni dokladi, če se za-nje oglašijo. Kar se zlasti treh popravkov tiče, na straneh 46., 58. in 122., treba bukvozeve opozoriti, da na dotičnih mestih (v iztisih lani razposlanih) poprave prilepijo. Iztisi, ki gredo letos na prodaj, so že popravljeni. — Želeti je, da bi se duhovni in svetni verniki poprijeli pravilno pisanih cerkvenih knjig. V ta namen je „Vel. Teden“ spisan; sosebno pa zato, da bi se ljudstvo lože in rajše s. opravil Vel. tedna udeleževalo. Kako pust je v nekterih krajih Vel. teden, ker se ljudem še sanja ne o krasnih njega obredih! Pa tudi tam, kjer so ljudje zraven pri cerkvenih opravilih, brez bukev nič ne vedó, kaj duhovni delajo. — Tedaj, Sloveñci, — kar smo Vam že lani rekli, ponavljamo letos: Sezite po „Velikem Tednu!“

(Ukažljivim kmetovalcem.) — Drugi tečaj predavanj in praktičnih poskušanj v sadjereji začel se bo mesca marca na tukajšni kmetijski šoli. Tega podučevanja se zamorejo vdeležiti tudi taki, ki niso bili pričujoči v prvem tečaju. Vsi taki so vljudno vabljeni, naj ustmeno ali pa po listnici naznanijo svoj prihod slavnemu vodstvu, ob svojem času bodo pismeno zvedili, kdaj se nauk prične.

To podučevanje je brezplačno in trajalo bo

tri dni zaporedoma. — Naj nihče ne zamudi tega podučevanja vdeležiti se, komur je le količkaj mogoče; če tudi so odločeni le trije dnevi, vendar bo slišal in videl vsak obiskovalec naj potrebnejše o satjereji in tudi sam poskušal.

(Naročnikom). Od večih strani nam dobajajo pritožbe, da jim list redno ne dohaja, ampak da po dve tudi tri številke ob enem dobivajo. Posebno se odlikuje z natančnostjo neka pošta, ktere pa danes nočemo še imenovati. Ako se nerednosti na raznih poštah ne odpravijo, bomo pritožili se pri direkciji in pošte naznanili z imenom. **Opravništvo.**

— *O M. Juvančič-u* in o njegovemu pogrebu prih.; danas prepoznano.

Umrli v Gorici od 22. do 26. feb.

Jože Kulot, 10 dni, božjast. — Eliza Spanger, 36 l. jetika. — Karol Pelizon, 10 l. voda v glavi. — Jernej Pavšič, 46 l. jetika. — Anton Frank 4 l. 6 m. plučno vnetje. — Ana Pancera, 4 mesce, božjast. — Blaž Tumburuš, tkalec 28 l. jetika. — Karol Simonič, 5 l. angina. — Marija Mušič, vdova 80 l. starost. — Jožef Cerne, 1 l. 3 m. božjast. — Janez Batišič, 30 l. jetika.

Javna zahvala.

Vsem p. n. gg. profesorjem gimnazijskim, č. gg. bogoslovcem in dijakom, ki so spremili 19. febr. Antona Mariniča, sedmošolca in rejenca malega semenišča, na pokopališče k zadnjemu počitku, izreka v svojem in staršev imeni serčno zahvalo

Vodstvo
malega semenišča.

Oznanilo.

Veleslavno c. kr. namestništvo v Trstu je z dekretom 14. avgusta 1874 št. 9059 blagovolilo dovoliti občini Kobarid štiri trge na leto za vkupovanje in prodajanje blaga in živine in sicer:

1. dne 9. marča
  2. „ 13. junija
- in ako te dni pride nedelja ali praznik, na sledeči delavni dan;
3. prvi delavni dan po prazniku rojstva Device Marije 8. septembra
  4. ponedeljek po zahvaljenci (predzadnje nedeljo po binkoštih).
- Županstvo v Kobaridu (Karfreit, Caporetto)
dne 23. februarja 1875.

Št. 12

Oznanilo.

Vodstvo goriške zastavljavice, ustanovljene po grofu Jožefu Thurn-u, naznanja, da se bodo prodajale na javni dražbi dne 8. marca 1875 in po tem iste še ne rešene zastave, ki so bile IV četrt leta 1873 (to je: mesca oktobra, novemb. in decembra 1873) zastavljene.

V Gorici dne 15. februarja 1875.

Vodja J. Kumar.

PRI SEITZU V GORICI

so prišle lani — pa prepoznano — na svetlo bukve:

SVETI VELIKI TEDEN

in

Velika noč,

ali cerkvena opravila [tega svetega časa v latinskem in slovenskem jeziku, spravili za duhovne in pojasnili za ljudstvo.

Sestavil

ANDREJ MARUŠIČ,

učit. verstva na c.k. gimn. v Gorici.

Na prodaj so pri založniku Seitz-u v Gorici; — pri M. Gerber-ji, Giontini-u, Kleinmayer-ji & Bamberg-u, Lerher-ji in Ničman-u v Ljubljani; — pri C. Tandler v Novem mestu; — pri Leyrer-ji v Mariboru; — pri Bertschinger-ji & Klein-u, in pri Kleinmayer-ji v Celovcu. — Naročujejo se lahko tudi pri vseh drugih bukvarjih, ali pa naravnost pri založniku E. Seitz-u v Gorici za poštno podvzetje (Postnachn.)

Cena jim je mehko vezanim 1 gld. 50 kr., trdo vezanih cena se ravna po tem, kakor so lepše in dražje ali pa manj lepo vezane.

Razpis učiteljskih služeb.

V sezanskem okraju se razpisujejo s tem učiteljske službe enorazrednic v šol. občinah III. vrste v Povirju, Gorjanskem, Nabrežini, in v šol. obč. II. vrste v Mavhijnah na Repnemtabru in Gabrovici.

Dohodki tih služeb so določeni v §§. 22, 30, in 33 dež. šol. postave 10. marcija 1870. Prosilci naj vložijo svoje prošnje pre-

videne z dokazom učiteljske sposobnosti in dosedanjega službovanja, najdalje do 20. marcija t. l. pri dotičnih krajnih šol. svetih. Prosilci, ki ne služijo v tem okraju, naj vložijo prošnje po njim predpostavljenih šol. oblastih.

C. K. OKRAJNI ŠOLSKI SVET

v Sežani 21. febr. 1875.

Z GOTOVIM VSPEHOM

rabi se

VILJELM-ov

protiartritičen, protirevmatičen

čaj za čistenje krvi.

v naslednjih boleznih:

- 1) pri revmatičnem vnetju,
- 2) pri protinu (gicht)
- 3) pri boleznih podtrebušnih posebno pri takih, ki veliko sedijo,
- 4) pri povečanju in zaprtju jeter,
- 5) pri spuščanjih posebno pri lešajih,
- 6) pri sifilitičnih boleznih,
- 7) kot priprava pri rabi mineralnih vod v imenovanih boleznih,
- 8) kot nadomestilo mineralnih vod proti navedenim boleznim.

Svari se pred ponarejanjem in sleparstvom!

Pri kupovanju naj p. n. občinstvo natanko pazi na mojo postavno zavarovalno marko in firmo, kar je na vsakem zavitku na zunanji strani razvidno, da se s ponarejanjem ne daja zaslepiti.

Pravi Viljelm-ov protiartritičen, protirevmatičen čaj za čistenje krvi dobiva se le iz prve mednarodne tovarne protiartritičnega, protirevmatičnega čaja za čistenje krvi v Neunkirchen-u pri Dunaju, ali v mojih po časopisih naznanjenih zalogah.

En zavitek v 8 oddelkov razdeljen, po zdravniškem naukazu pripravljen, z navodom, kako se rabi v raznih jezikih, velja 1 gld., kolek in pošiljatev 10 sold.

Da ima p. n. občinstvo večjo priložnost pravi Viljelm-ov protiartritični in protirevmatični čaj za čistenje krvi kupovati, naznani se, da se dobiva v Gorici v lekarnici A. Franzoni-ta, v Trstu pri Serravallo-u.

Od leta 1767

Svetinja za napredek

Svetinja za zasluge

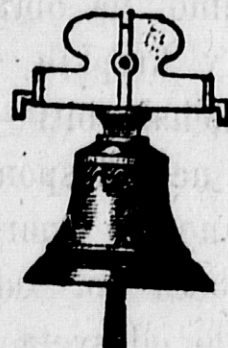
ALBERT SAMASSA

C. KR. DVORNI ZVONAR,

izdeljevalec strojev in raznoterega orodja pri gašenju ognja

V LJUBLJANI

priporoča p. n. cerkvenim predstojnikom in občinskim zastopom:

Vbrana zvonila

z vso potrebščino, kakor jarmi, ojnice, okovi. Zvon tudi 40 centov teže zamore en mož zvoniti; dalje priporoča vse vrste

brizgalnic, orodja za gašenje, vodnjake, cerkvene svečnike iz medenine, ventile, šravbe itd.

po najnižji ceni.

Občinam in gasilnim društvom, da si zvonove in gasilno orodje lahko omislijo, privolim plačevanje v obrokih.

Diploma pripoznanja

Diploma pripoznanja

14 svetlinj